

درس اول

امنیت ملی وضعیتی است که در آن یک کشور
بتواند منافع و ارزش‌های حیاتی خود مانند تمامیت
ارضی، جان مردم، ارزش‌های دینی و ملی و ... را
در برابر تهدیدات داخلی و خارجی حفظ نماید.

امنیت پایدار

امنیت عبارت است از دور بودن از خطراتی که علیه منافع مادی و ارزش‌های معنوی ما وجود دارد. در اینجا به بحث درباره سطوح امنیت می‌پردازیم:

سطوح امنیت

به مثال‌های زیر توجه کنید:

- ۱- هنگامی که یکی از هم‌کلاسی‌های شما مریض می‌شود، ایمنی بدنش در مقابل ویروس‌های بیماری‌زا کاهش یافته است (امنیت جسمی و فردی).
- ۲- در یک مجتمع مسکونی، یکی از ساکنان از دست همسایه‌اش امنیت و آسایش ندارد و از رفتارهای او به ستوه آمده است (امنیت خانوادگی).
- ۳- خطر طغیان رودخانه مجاور روستا اهالی را نگران کرده است (امنیت محلی).
- ۴- ساکنان یک شهر می‌گویند، آلودگی هوا، موجب سلب امنیت خاطر و آرامش آنها شده است (امنیت شهری).
- ۵- ساکنان غزه در فلسطین اعلام می‌کنند که رژیم اشغالگر قدس با بمباران مناطق مسکونی برای آنها امنیتی باقی نگذاشته است (امنیت ملی).

تصویر ۱-۱- تهاجم تانک‌های رژیم اشغالگر سرزمین فلسطین به مردم در غزه

۶- رسانه‌های ایران اعلام می‌کنند که حضور ناوهای آمریکایی در خلیج فارس، امنیت این منطقه را به هم زده است (امنیت منطقه‌ای).

۷- بنابر اعلام سازمان ملل متحد، گرم شدن کره زمین امنیت ساکنان آن را در مخاطره قرار داده است (امنیت جهانی).

همان‌طور که در این مثال‌ها می‌بینید، امنیت سطوح مختلفی دارد که کوچک‌ترین سطح آن امنیت فردی یا جسمی و بزرگ‌ترین سطح آن امنیت جهانی است؛ اما مهم‌ترین آنها، امنیت ملی است. همان‌طور که در مثال‌ها دیدید، در سطح ملی، تنها امنیت یک کشور تهدید می‌شود ولی در سطح منطقه‌ای، امنیت چند کشور تهدید می‌شود؛ همچنین در سطح جهانی، امنیت همه کشورهای جهان تهدید می‌شود.

امنیت ملی چیست؟

همان‌طور که در بالا اشاره کردیم، هرکدام از سطوح امنیت، اهمیت خاص خود را دارد؛ اما در درس آمادگی دفاعی به امنیت ملی اهمیت بیشتری داده می‌شود.

امنیت ملی وضعیتی است که در آن یک کشور بتواند منافع و ارزش‌های حیاتی خود، مانند تمامیت ارضی، جان مردم، ارزش‌های دینی و ملی و ... را در برابر تهدیدات داخلی و خارجی حفظ کند.

با توجه به این تعریف اهداف اصلی امنیت ملی عبارت‌اند از :

۱- حفظ سرزمین و استقلال کشور

۲- حفظ ارزش‌های دینی و ملی

تصویر ۱-۲- جمهوری اسلامی ایران در بین کشورهای منطقه از امنیت ملی بالایی برخوردار است

۳- حفظ ثبات سیاسی و اقتصادی کشور

۴- تحقق رفاه عمومی مردم

۵- ایجاد آسایش برای مردم در مقابل خطرات بیگانگان

امنیت پایدار

ریشه اصلی گرایش به امنیت را باید در فطرت انسان جست و جو کرد. انسان‌ها فطرتاً از هر نوع ترس و ناامنی گریزان‌اند و محیطی را می‌طلبند تا بتوانند به دور از فشارهای روحی و اجتماعی، استعدادهای خود را شکوفا کنند و در مسیر رشد و تکامل حرکت نمایند.

در گذشته جنگ‌ها بیشتر به درگیری مسلحانه و نظامی بین دو کشور محدود می‌شد؛ اما امروزه جنگ‌ها بسیار گسترده‌ترند و شامل ابعاد فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی می‌شوند. با گسترش مفهوم جنگ، امنیت نیز در همین جهت توسعه یافته است. به‌عنوان مثال در گذشته فضای مجازی و شبکه اینترنت به شکل امروزی وجود نداشت و به تبع آن درگیری در فضای مجازی هم وجود نداشت، اما اکنون از اولویت‌های امنیتی بسیاری از کشورهاست.

بنابراین هرگاه کشوری بتواند از نظر داخلی و بین‌المللی به همه تهدیدات در ابعاد مختلف نظامی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی با تکیه بر رضایت مردم پاسخ دهد، به امنیت پایدار رسیده است.

در مباحث امنیت پایدار، کشورها وضعیت یکسانی ندارند. ممکن است کشوری امنیت داخلی مناسبی داشته باشد ولی از سوی قدرت‌های خارجی تهدید شود یا این‌که از لحاظ نظامی دارای وضعیت مناسبی باشد، اما ارزش‌های فرهنگی و الگوهای رفتار سیاسی آن در معرض خطر باشد.

تهدید

منظور از تهدید، وضعیتی است که در آن ارزش‌های حیاتی جامعه از سوی قدرت‌های خارجی به خطر بیفتد. ارزش‌های حیاتی جامعه شامل اعتقادات دینی، فرهنگ، استقلال و تمامیت ارضی کشور می‌شود.

در بسیاری از مواقع دشمن تبلیغات زیادی به راه می‌اندازد، اما لزوماً به معنای تهدیدآمیز بودن شرایط نیست. ممکن است تهدید واقعی و یا صرفاً ذهنی و روانی باشد و فقط احساس شود.

تصویر ۳-۱- پیشگیری و مقابله با تهدید نرم

انواع تهدید

۱- تهدید داخلی ۲- تهدید خارجی

۱- تهدید داخلی: تهدیدهایی که

دارای منشأ داخلی اند ولی ممکن است در امتداد تهدیدهای خارجی باشند. این تهدیدها شامل تهدیدهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نظامی است. به عنوان مثال مصرف‌گرایی، تجمل‌گرایی و گسترش قانون‌گریزی نمونه‌هایی از تهدید داخلی محسوب می‌شوند.

پرسش

چهار نمونه دیگر از تهدیدهای داخلی را بنویسید.

.....

.....

.....

۲- تهدید خارجی: تهدیدهایی است که علیه ارزش‌های دینی و ملی، تمامیت ارضی، استقلال سیاسی و ... صورت می‌گیرد و دارای منشأ خارجی است.

برای مثال تهدید بمباران مراکز هسته‌ای ایران توسط رژیم اشغالگر سرزمین قدس، یک نمونه از تهدیدات خارجی محسوب می‌شود.

پرسش

چهار نمونه دیگر از تهدیدهای خارجی علیه کشورمان را بنویسید.

.....

.....

.....

چگونگی مواجهه با تهدیدها

انسان‌ها در مواجهه با تهدیدها معمولاً به سه دسته تقسیم می‌شوند:

۱- گروهی از انسان‌ها دشمن را بسیار بزرگ و خود را کوچک می‌پندارند، به نحوی که فکر می‌کنند هیچ کاری در برابر دشمن نمی‌توانند انجام دهند. این افراد قبل از آن‌که اقدامی از جانب دشمن صورت پذیرد، شکست را پذیرفته‌اند.

۲- عده‌ای از انسان‌ها دشمن را کوچک و خود را بسیار بزرگ تصور می‌کنند. این گروه هم در برابر توانمندی‌های دشمن غافلگیر می‌شوند و شکست می‌خورند.

۳- گروه دیگری از انسان‌ها حد و اندازه دشمن و توانمندی و قدرت خود را به صورت واقعی می‌بینند. این دسته از انسان‌ها معتقدند که می‌توان با توکل بر خدا و سعی و تلاش، در مقابل دشمنان بزرگ هم مقاومت کرد و حتی آنها را شکست داد.

پرسش

شما فکر می‌کنید جزء کدام یک از سه گروه فوق هستید؟ چرا؟

.....

.....

.....

.....

تهاجم

در یک تعریف کلی تهاجم عبارت است از: هجوم و حمله همه‌جانبه دشمن علیه حاکمیت، سرزمین و استقلال سیاسی یک کشور دیگر با ابزار نظامی و غیرنظامی. برای مثال حمله ارتش بعثی صدام در ۳۱ شهریور سال ۱۳۵۹ علیه تمامیت ارضی کشور ما یک «تجاوز» آشکار بود، اما هجوم همه‌جانبه سلطه‌گران به فرهنگ و ارزش‌های دینی میهن ما به‌عنوان «تهاجم» محسوب می‌شود.

صلح

واژه صلح به معنای آشتی، دوستی، سازش و ... به کار می‌رود. صلح از قدیمی‌ترین آرمان‌ها و آرزوهای بشر بوده است. به دلیل این‌که زندگی انسان‌ها از ناحیه جنگ و درگیری همواره در معرض تهدید و خطر بوده است، در طول تاریخ افراد زیادی تلاش کرده‌اند تا از جنگ و خونریزی جلوگیری کنند و بین انسان‌ها صلح و دوستی برقرار نمایند.

تصویر ۴-۱- پیام دین اسلام به جهانیان، صلح و دوستی است

تمام انبیای الهی و از جمله آنها رسول گرامی اسلام از جانب پروردگار خود مأموریت داشتند تا بین انسان‌ها صلح، دوستی و برادری را حاکم کنند.

برای نمونه در ابتدای ظهور اسلام، حضرت پیامبر (ص) به منظور گسترش دین خدا در بین مردم و برای جلوگیری از ایجاد جنگ و خونریزی به همراه پیروان خود به مدینه مهاجرت کردند. آن حضرت پس از ۱۰ سال، با وجود شکست دشمن، با شعار دوستی، برادری و «امروز روز رحمت است»، پیروزمندانه وارد مکه شدند.

در دنیای امروز هم مهم‌ترین هدف در روابط بین‌المللی حفظ و برقراری صلح است. اما در

زمان‌های گذشته امپراتوری‌ها و در دنیای امروز قدرت‌های زورگو به صورت آشکار و پنهان عامل ایجاد بسیاری از جنگ‌ها بوده‌اند. آنها علی‌رغم ادعای خود باعث بروز و ظهور بسیاری از جنگ‌ها و از میان رفتن صلح و امنیت در بخشی از مناطق جهان هستند.

فعالیت

نقش قدرت‌های سلطه‌گر را در حمایت و پشتیبانی از صدام در جنگ علیه ایران بررسی کنید.

در حال حاضر با وجود آن که جنگی بین کشورها وجود ندارد ولی ممکن است روابط صلح‌آمیزی هم بین آنها وجود نداشته باشد. به عبارت دیگر، نبود جنگ، الزاماً به معنای بودن صلح نیست؛ زیرا مفهوم صلح در روابط بین‌الملل دچار تغییر و تحول شده است.

در فرهنگ‌ها، صلح به معنای وجود آرامش در روابط یک کشور با کشورهای دیگر و همچنین عدم وجود جنگ و تهدید آمده است. بنابراین همزیستی مسالمت‌آمیز در روابط میان کشورها و تحقق صلح در دنیا به شرطی حاصل می‌شود که اصولی مانند حق حاکمیت، برابری حقوق کشورها، مصونیت تمامیت ارضی هر کشور کوچک یا بزرگ و عدم مداخله در امور داخلی کشورها از جانب همه حکومت‌ها رعایت شود.

متأسفانه در دنیای کنونی شاهدیم که با وجود خواست عموم مردم برای برقراری صلح و دوستی بین ملت‌ها، به دلایل زیادی نزاع و دشمنی در بین کشورها در حال افزایش است.

یکی از دلایل مهم این موضوع آن است که قوانین بین‌المللی و مفاهیم مورد توافق ملت‌ها مانند صلح، دموکراسی، حقوق بشر و ... از جانب قدرت‌های بزرگ جهانی در جهت منافع خودشان تفسیر می‌شود.

فعالیت

به نظر شما حق و تو که قدرت‌های بزرگ جهانی از آن بهره‌مندند، می‌تواند صلح، دوستی و برابری حقوق انسان‌ها را به دنبال داشته باشد؟ چرا؟

آیا صلح جهانی با شرایط فعلی دنیا تحقق می‌یابد؟

با وجود زیاده‌خواهی قدرت‌های بزرگ جهانی و عدم رعایت حقوق ملت‌ها از جانب آنها همچنین نابرابری اقتصادی در سطح عموم مردم جهان و ... صلح جهانی به معنای واقعی آن دور از دسترس است.

چگونه ممکن است کسانی که ظلم در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، کشتن مردم بی‌گناه در افغانستان، عراق و ... را به بهانه مبارزه با تروریسم و تحقق دموکراسی موجه جلوه می‌دهند، بتوانند صلح واقعی را در دنیا تحقق بخشند؟

ما معتقدیم که صلح و امنیت جهانی، تحقق عدالت و حاکمیت دوستی و برادری باید شامل همه مردم دنیا باشد و برای رسیدن به این آرمان تمام تلاش خود را به کار می‌بندیم، تا زمینه را برای ظهور منجی بشریت و عدالت‌گستر جهانی حضرت مهدی (عج) آماده کنیم.

درس دوم

بسیج مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان
گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن،
اذان شهادت و رشادت سر داده‌اند.
امام خمینی (رحمة الله عليه)

بسیج؛ حافظ انقلاب اسلامی

تصویر ۱-۲

انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطفی در تاریخ این مرز و بوم است و بسیج یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای انقلاب به‌شمار می‌رود.

واژه بسیج

بسیج در فرهنگ لغات به معنی جهاد، آمادگی، آماده سفر شدن، قصد و اراده و آماده ساختن نیروهای نظامی برای جنگ است.

بسیج در اندیشه امام خمینی (ره): «بسیج شجره طیبه و درخت تناور و پرثمری است که شکوفه‌های آن بوی بهار وصل و طراوت یقین و حدیث عشق می‌دهد. بسیج مدرسه عشق و مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن، اذان شهادت و رشادت سروده‌اند. بسیج میقات پاهای برهنگان و معراج اندیشه پاک اسلامی است که تربیت‌یافتگان آن نام و نشان در گمنامی و بی‌نشانی گرفته‌اند».

بسیج در اندیشهٔ مقام معظم رهبری: «بسیج عبارت است از تشکیلاتی که در آن افراد متفرق و تنها به یک مجموعهٔ آگاه و متعهد و بصیر و بینای به مسائل کشور و نیاز ملت تبدیل می‌شوند. مجموعه‌ای که دشمن را بیمناک و دوستان را امیدوار و خاطر جمع می‌کند».

در دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری بسیج نهادی اجتماعی با ابعاد متعدد است. در این نگرش زیبا بسیج فقط یک سازمان نظامی نیست که تنها در زمان جنگ و برای دفاع در مقابل دشمن شکل گرفته باشد، بلکه نهادی وسیع و پاسخگو به کلیهٔ نیازهای اساسی و حیاتی جامعه است. در اساس نامهٔ بسیج مستضعفین آمده است: «بسیج نهادی است تحت فرماندهی مقام معظم رهبری که هدف آن نگرهبانی از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، جهاد در راه خدا، تقویت کامل بنیهٔ دفاعی از طریق همکاری با سایر نیروهای مسلح و همچنین کمک به مردم هنگام بروز حوادث غیر مترقبه است».

تصویر ۲-۲

بسیج مردمی در برخی کشورهای جهان

- ۱- بسیج ملی در سوئیس: در این کشور دفاع از استقلال، آزادی و تمامیت ارضی به نیروهای مردمی واگذار شده است؛ به طوری که مشارکت مردمی در امور دفاعی از مهم‌ترین اهداف و علایق ملت سوئیس به‌شمار می‌آید.
- ۲- ارتش آزادی‌بخش چین: نیروهای مردمی در چین که چند صد میلیون نفرند، از کارگران و کشاورزان بین سنین ۱۶ تا ۵۰ سال تشکیل شده‌اند.
- ۳- بسیج در لبنان و فلسطین: مبارزهٔ قهرمانانه و ایستادگی مردم مظلوم فلسطین و لبنان در برابر تجاوزهای رژیم اشغالگر قدس نمونه‌ای از بسیج مردمی در این دو کشور مسلمان است.

البته باید به این موضوع توجه داشته باشیم که آنچه بسیج مردمی را در کشور عزیز اسلامی ما با سایر نقاط جهان متفاوت می‌کند، ایمان به خدا و جهاد اسلامی، وحدت و یکپارچگی و اطاعت از ولایت و رهبری است.

شکل‌گیری تفکر بسیجی

سال‌های ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ در حقیقت آغاز نهضتی است که در نهایت به شکل‌گیری تفکر بسیجی انجامید. امام خمینی (ره) از آغاز تا پیروزی انقلاب اسلامی به مردمی کردن مبارزه و عدم اتکا به احزاب و گروه‌ها تأکید داشتند.

با پیروزی انقلاب اسلامی و ضرورت حضور مردم در صحنه، برای حفظ نظام تازه تأسیس شده جمهوری اسلامی، امام خمینی (ره) در تاریخ ۵ آذر ۱۳۵۸ در جمع تعدادی از پاسداران فرمان تشکیل بسیج مستضعفین را صادر کردند و فرمودند:

«مملکت اسلامی، همه‌اش باید نظامی باشد... کشوری که بیست میلیون جوان دارد باید بیست میلیون تفنگدار داشته باشد، و چنین مملکتی آسیب‌بردار نیست».

پس از پیروزی انقلاب نیروهای بسیجی قهرمانانه در لیبک به فرمان امام راحل با گروهک‌های ضدانقلاب، تجزیه‌طلبان، کودتاچیان و... مقابله و مبارزه کردند.

حماسه‌های ماندگار بسیج با تهاجم ارتش صدام به میهن عزیز ما در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ به نقطه اوج خود رسید.

فعالیت

حماسه‌های بسیج و بسیجیان را در طول هشت سال دفاع مقدس در کلاس به بحث بگذارید.

رحمت و برکات خداوند بر بسیج مستضعفان که به حق پشتوانه انقلاب اسلامی است و به کوشش ارزنده خود ادامه داده‌اند.
امام خمینی (ره)

اگرچه بسیج در طول هشت سال دفاع مقدس موجودیت واقعی خود را اثبات کرد، اما با به پایان رسیدن جنگ تحمیلی، این نهاد ارزشمند تکامل پیدا کرد. انتظار هم این بود که تشکیلات بسیج به علت ویژگی‌های مردمی‌اش به گونه‌ای باشد که هم در زمان صلح و هم در زمان جنگ بتواند کارایی لازم را داشته باشد. اکنون بسیج مراقب صحت و سلامت حرکت انقلاب اسلامی ایران در مسیر رشد و تحقق آرمان‌هایش است.

تبیین و ترویج ارزش‌های انقلاب اسلامی و حرکت در جهت تحقق آن، تکلیف بزرگ بسیج و بسیجیان است. حیثیت امروز نظام تا حد زیادی مدیون بسیج و حضور همه‌جانبه مردم در آن بوده است. نیروی محرکه بسیج، مردم هستند و تا زمانی که انقلاب ما از سرمایه حضور و مشارکت مردم در صحنه‌های مختلف بهره‌مند است، بیگانگان نمی‌توانند چشم طمع به کشور ما داشته باشند.

حیثیت امروز نظام تا حد زیادی، مدیون بسیج و حضور همه‌جانبه
مردم در آن بوده است.

مقام معظم رهبری

تفکر بسیجی

این واژه برای اولین بار توسط حضرت امام خمینی (ره) به کار گرفته شد. تفکر بسیجی یعنی اعتقاد کامل به اسلام ناب محمدی (ص) که ملت مسلمان و غیور ما آن را آگاهانه برگزیدند و عمل خود را براساس آن شکل می‌دهند.

ویژگی‌های تفکر بسیجی

- ۱- ایمان و اخلاص؛ باور به خداوند یکتا و عمل مخلصانه برای او.
- ۲- پیوند و بیعت با ولایت؛ از محمد رسول خدا (ص)، علی (ع) و ائمه اطهار (ع) تا مهدی (عج) و در زمان غیبت آن حضرت با ولایت فقیه.
- ۳- حریت در عبادت؛ بندگی از روی آزادگی نه از روی طمع و ترس!
- ۴- عدالت‌خواهی؛ بسیجی تفسیر عدالت امام علی (ع) است که به قیمت تمام جهان حاضر

تصویر ۳-۲- رزمندهٔ اینارگر قاسم عیوضی در عملیات کربلای ۵ پس از انتقال رزمندهٔ مجروح به اورژانس، در بازگشت بر اثر اصابت ترکش به شهادت رسید.

نیست به اندازهٔ گرفتن یک پوست جو
از دهان مورچه‌ای به کسی ستم کند.

۵- ظلم‌ستیزی؛ بسیجی یاور
مظلومان و دشمن ظالمان است و تا
نابودی فتنه در عالم جهاد می‌کند.

۶- شهادت‌طلبی عاشقانه؛
الگوی بسیجیان حضرت علی (ع)
است که در محراب شهادت فرمود:
«فزت ورب‌الکعبه» قسم به خدای کعبه
که رستگار شدم.

۷- ایثارگری کریمانه؛ بسیجی
برای رضای خدا داوطلبانه، فداکارانه
و شجاعانه از همه چیز خودش
می‌گذرد.

۸- زهد و قناعت؛ در تفکر
بسیجی زهد امام علی (ع) و سادگی در
همهٔ امور زندگی مشهود است.

۹- تواضع و صمیمیت؛ تفکر

بسیجی با فقیران و نیازمندان صمیمی و مهربان است و خودبینی و تکبر در آن راه ندارد.

۱۰- شجاعت و دلاوری؛ تفکر بسیجی انسانی دلاور و تحول یافته تربیت می‌کند که محاسبات
دشمنان خداوند و صاحبان قدرت‌های مادی را بر هم می‌زند.

آسیب‌های بسیج و انقلاب اسلامی

در تفکر بسیجی حفظ و نگهداری نظام و انقلاب از پیروزی آن مهم‌تر است و این مهم با شناخت
آسیب‌های انقلاب و اتخاذ راهکارهای لازم به منظور پیشگیری و درمان میسر خواهد بود.

برخی از این آسیب‌ها عبارت‌اند از:

۱- نفوذ اندیشه‌های بیگانه و خودباختگی در برابر قدرت‌های استعماری

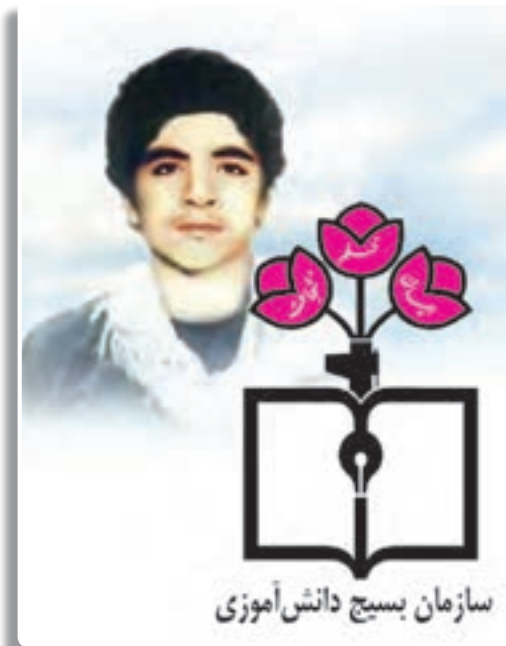
- ۲- نفوذ و رخنهٔ فرصت طلبان
- ۳- گرایش به فرهنگ‌ها و ارزش‌های غیرالهی
- ۴- اختلاف و تفرقه
- ۵- پشت کردن به معنویات و روی آوردن به مادیات
- ۶- نادیده گرفتن اوامر رهبری انقلاب
- ۷- تحجّر و مقدس‌نمایی و ...
- ۸- بی‌توجهی به خواست و نظر مردم

فعالیت

پیرامون نقش بسیج در مقابله با تهاجم فرهنگی و فتنه‌های دشمنان اسلام و عوامل استکبار گفت‌وگو کنید.

بسیج دانش‌آموزی، میعادگاه نوجوانان و جوانان انقلابی

نوجوانان و جوانان دانش‌آموز در پیروزی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس نقش برجسته و تعیین‌کننده‌ای داشته‌اند. پس از پایان جنگ تحمیلی سنگر معنوی «بسیج دانش‌آموزی» دفاع همه‌جانبهٔ دانش‌آموزان را از دستاوردهای انقلاب در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و علمی تداوم می‌بخشد.

تصویر ۲-۴- سازمان بسیج دانش‌آموزی

- برخی از مأموریت‌های بسیج دانش‌آموزی به شرح زیر است :
- ۱- جذب، آموزش و سازماندهی دانش‌آموزان دختر و پسر در قالب گروه‌های مقاومت
 - ۲- حضور مؤثر و سازمان‌یافته در عرصه‌های علمی و پژوهشی کشور
 - ۳- گسترش تفکر بسیجی و مقابله با جنگ نرم و تهاجم فرهنگی دشمنان
 - ۴- حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و حضور مؤثر در عرصه‌های سازندگی و امدادی.

تصویر ۵-۲- حضور دانش‌آموزان بسیجی در عرصه سازندگی کشور

درس سوم

ما مدت هشت سال از حیثیت، ناموس، دین،
انقلاب و قرآن دفاع کردیم و چنین دفاعی مقدس
است.

مقام معظم رهبری

حماسه هشت سال دفاع مقدس

مردم ایران دوران سخت و پرحادثه‌ای را تا پیروزی انقلاب اسلامی پشت سر گذاشته بودند و به طور طبیعی به آرامش و بازسازی کشور در یک فضای امن نیازمند بود. آغاز تهاجم وحشیانه دشمن به میهن اسلامی ما، در شرایطی بود که ضد انقلاب با حمایت بیگانگان در شهرهای مختلف کشور دست به شورش و ترور می‌زدند. از طرفی نیروهای مسلح کشور در حال بازسازی و احیای مجدد براساس اهداف انقلاب اسلامی بودند. سپاه پاسداران نیز تازه تأسیس شده بود. در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، یعنی ۱۹ ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی تهاجم به کشور ما آغاز شد. صدام جلوی دوربین‌های تلویزیونی قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را پاره کرد و طی نطقی ارون‌درود را شط العرب نامید و جزایر ایرانی خلیج همیشه فارس را متعلق به اعراب اعلام کرد.

فعالیت

مفاد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را بررسی کنید.

متجاوزان بعضی در تهاجم گسترده خود بسیاری از اصول انسانی، قوانین و معاهدات بین‌المللی، از جمله موارد ذیل را زیر پا گذاشتند:

- ۱- بی‌اعتبار اعلام کردن قرارداد رسمی ۱۹۷۵ الجزایر
- ۲- نقض پیمان منع کاربرد سلاح‌های شیمیایی
- ۳- نقض پیمان منع حمله به مناطق مسکونی و بیمارستان‌ها
- ۴- نقض مفاد پیمان مربوط به ضرورت رفتار انسانی با اسیران جنگی

تصویر ۱-۳- نخل‌های سوخته

حمایت استکبار جهانی از صدام

سلطه‌گران جهانی با هدف شکست دادن انقلاب اسلامی و دست‌یابی به منافع از دست‌رفته خود در ایران، نه تنها مانع شروع و شعله‌ور شدن جنگ نشدند، بلکه با حمایت‌های مالی، تسلیحاتی، تبلیغاتی، سیاسی و جاسوسی، صدام متجاوز را تقویت کردند.

برخی از کشورهای اروپایی در صدر صادرکنندگان اسلحه مورد نیاز صدام قرار داشتند و حتی تأمین‌کننده عمده جنگ افزارهای شیمیایی عراق بودند. همچنین برخی از دولت‌های حوزه خلیج فارس تأمین‌کننده عمده نیازهای اقتصادی و ... عراق بودند.

ایمان؛ سلاح رزمندگان اسلام

ایمان به خدا، رهبری حکیمانه امام خمینی (ره)، یکپارچگی و مشارکت مردم نه تنها موجب پیروزی انقلاب اسلامی ایران شد، بلکه بالاترین سلاح و مهمات ما در هشت سال دفاع مقدس بود.

امام خمینی (ره) فرمودند: «جنگ، جنگ است و عزت و شرف ما در گرو همین مبارزه است». فرزندان غیور ملت شریف ایران با اعتقاد به خدای بزرگ و نصرت الهی در صفوف متحد به سوی جبهه‌ها روانه شدند و این نوای شیرین را سر می‌دادند: «هرکه دارد هوس کرب و بلا بسما...».

تصویر ۲-۳- رزمنده نوجوان بسیجی در مناطق عملیاتی جنوب

موج عظیم مردمی در قالب «بسیج» برای دفاع از حقانیت اسلام و ایران به دفاع مقدس طعم غیرت و شرف دادند. سربازان ما در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به سرباز بودن خود می‌بالیدند. نیروهای مسلح شامل نیروی زمینی، هوایی، دریایی، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی، هوانپروز و نیروهای جان بر کف جهاد سازندگی با انگیزه‌های الهی، شانه به شانه بسیج که پشتوانه مردمی و بازوی توانایشان بود، با وجود کمبود سلاح و مهمات و مشکلات اولیه، جانانه و قهرمانانه می‌جنگیدند. عشایر غیور ایران زمین و اقوام مختلف شامل آذری، لر، عرب، کرد، ترکمن، بلوچ و سایر قومیت‌ها و همچنین پیروان کلیه ادیان الهی در میهن ما متحد و منسجم تحت لوای پرچم مقدس جمهوری اسلامی و با هدایت و رهبری امام خمینی، سلحشوری و ایثارگری را معنا بخشیدند.

تصویر ۳-۳- رزمندگان میهن در منطقه عملیاتی والفجر ۸

شما دانش‌آموزان عزیز در کتاب آمادگی دفاعی سوم راهنمایی با چگونگی اشغال مناطق و شهرهای جنگ‌زده به خصوص خرمشهر و همچنین عملیات غرورآفرین بیت‌المقدس که منجر به آزادی خرمشهر شد، آشنا شدید.

این عملیات و سایر عملیات‌های رزمندگان اسلام موجب شد که ماشین جنگی رژیم بعثی عراق از کار بیفتد و بسیاری از مناطق اشغالی از اشغال تجاوزگران آزاد شود. این شرایط باعث نگرانی حامیان

صدام شد و آنها را به تکاپو انداخت. هیئت‌های مختلفی از طرف سازمان ملل، سازمان کنفرانس اسلامی، اتحادیه عرب، جنبش عدم تعهد، صلیب سرخ بین‌المللی و ... به تهران و بغداد سفر کردند و خواهان آتش‌بس بین دو طرف شدند، اما با توجه به عدم رعایت صداقت و عدالت و بی‌طرفی نتیجه مشخصی به دست نیامد.

علل تداوم جنگ پس از فتح خرمشهر

برخی معتقد بودند که با عقب راندن صدام در بسیاری از نقاط مرزی کشور، دیگر نیاز به ادامه جنگ نیست، اما مسئولان سیاسی و نظامی کشور و عموم مردم معتقد بودند که در چنین شرایطی نمی‌توان به صداقت دشمن و اراده سازمان‌های بین‌المللی اطمینان کرد و آتش‌بس را پذیرفت.

تصویر ۳-۴- خرمشهر را خدا آزاد کرد. «امام خمینی»

- بخشی از دلایل ادامه جنگ پس از فتح خرمشهر به شرح زیر است :
- ۱- ایران بر شناسایی، معرفی و تنبیه متجاوز و پرداخت غرامت تأکید داشت که این شرایط مورد قبول صدام و سازمان‌های بین‌المللی نبود.
 - ۲- هیچ پیشنهاد صلح واقعی ارائه نشده بود و تنها آتش‌بس از جانب افراد و سازمان‌های مختلف توصیه می‌شد.

۳- نقاطی از شلمچه، طلائی، مرز فکه تا قصرشیرین و شهرهای سومار، نفت شهر و مهران عملاً در اشغال دشمن بود و امکان آزادسازی این نقاط از راه مذاکره بعید به نظر می‌رسید.

۴- تعداد نیروهای بعثی عراق و امکاناتشان نه تنها کم نشده بود، بلکه افزایش یافته بود. هرچند آنها روحیه‌شان را از دست داده بودند اما مردم و دولت ایران نگران بودند که با پذیرش آتش‌بس، دشمن تجدید سازمان کند و تهاجم دیگری را شروع نماید.

در چنین شرایطی مصلحت کشور و منافع ملی ایران ایجاب می‌کرد تا زمان تحقق شرایط مناسب آتش‌بس پذیرفته نشود.

در همین باره مقام معظم رهبری که در آن زمان رئیس جمهور کشورمان بودند، طی مصاحبه‌ای در سال ۱۳۶۵ فرمودند :

«جنگ ما از اول به صورت دفاع شروع شد ... حتی ورود ما به خاک عراق، در ادامه دفاع مقدس است. دشمن ما طبعاً مایل است هنگامی که می‌تواند و احساس قدرت می‌کند وارد مرزهای ما بشود، تا وقتی که می‌تواند در آنجا بماند، ویرانگری بکند، تخریب بکند، افراد نظامی و غیرنظامی را به قتل برساند، زندگی را ناامن کند و ... ما مجازات متجاوز و گوشمالی او را یکی از هدف‌های ادامه جنگ ذکر کردیم ... هنوز مناطقی چون نفت‌شهر و بخشی از مراکز دیگر مرزی در اختیار دشمن است و ما ادامه جنگمان ولو برای پس گرفتن این‌ها هم که باشد، یک عمل دفاعی است ...».

پوشش

اگر کشور ما درحالی که مناطقی از میهن هنوز در اشغال تجاوزگران بود، آتش‌بس را می‌پذیرفت و پس از آن صدام مناطق اشغالی را تخلیه نمی‌کرد، نسل امروز چه قضاوتی درباره مدافعان آن دوران می‌کرد.

قطعهنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل و پایان جنگ

ملت با ایمان ما که شهادت را افتخار می دانستند و جهاد در راه خدا را وظیفه تلقی می کردند، روز به روز عرصه را بر متجاوزان تنگ تر می نمودند. عملیات کربلای ۵ در سال ۱۳۶۵ در منطقه عمومی شلمچه (تزدیکی خرمشهر و شرق بصره) که با تلفاتی سنگین برای عراق بعضی (حدود ۴۰ هزار نفر کشته و زخمی و بیش از ۳۵۰۰ نفر اسیر) همراه بود، دنیای استکبار را به تلاش بیشتر برای پیدا کردن راه چاره واداشت. آنان با شتاب قطعهنامه های قبلی خود را که هیچ امتیازی به ملت مقاوم ایران نداده بود، اصلاح کردند و در تاریخ ۲۸ تیر ماه ۱۳۶۶ قطعهنامه ۵۹۸ را با ویژگی های زیر به تصویب شورای امنیت سازمان ملل متحد رساندند:

— آتش بس فوری بین دو کشور و بازگشت به مرزهای بین المللی؛

— تعیین نیروهای ناظر سازمان ملل برای نظارت بر عقب نشینی نیروهای دو کشور به مرزها و

اجرای دقیق آتش بس؛

— آزادسازی اسرای دو کشور؛

— بررسی و تعیین متجاوز و اعلام رسمی؛

— شناسایی خسارت های دو کشور و پرداخت غرامت به کشور مورد تجاوز.

در ابتدای تصویب قطعهنامه، با توجه به بی اعتمادی ای که نسبت به سازمان های بین المللی وجود داشت، ایران قطعهنامه را نپذیرفت؛ زیرا مسئولان کشور معرفی متجاوز را شرط اولیه اجرای سایر بندها می دانستند؛ لیکن با توجه به دلایل زیر در تاریخ ۲۷ تیرماه ۱۳۶۷ طی نامه رسمی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، قطعهنامه مذکور پذیرفته شد:

برخی از دلایل پذیرش قطعهنامه آتش بس توسط ایران اسلامی:

۱- نظرات کارشناسی مسئولان کشور و صلاحدید امام خمینی به عنوان فرمانده کل قوا

۲- بهبود مفاد قطعهنامه در مقایسه با قطعهنامه های پیشنهادی قبلی

۳- تغییرات در شرایط محیطی نبرد (استفاده وسیع عراق از سلاح های شیمیایی و سکوت

مجامع بین المللی، تحریم تسلیحاتی علیه ایران، ورود مستقیم آمریکا به جنگ و حمله به سکوها های نفتی و ساقط کردن هواپیمای مسافربری ایران و ...)

۴- وضعیت اقتصادی کشور و فشار فراوان آن به مردم

۵- اهمیت بازسازی کشور و حفظ سرمایه های انسانی، اقتصادی و نظامی میهن

تهاجم مجدد پس از پذیرش قطعنامه

یکی از دلایل مهم عدم پذیرش قطعنامه‌های سازمان ملل توسط ایران، بی‌اعتمادی به صدام و عدم تضمین مجامع بین‌المللی در این باره بود. این موضوع پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران و عراق به اثبات رسید و نیروهای (سازمان منافقین) که در طول دوران جنگ برای موفقیت صدام هر نوع خیانتی را علیه کشور ایران انجام داده بودند، در تاریخ ۱۳۶۷/۵/۳ (یک هفته پس از اعلام پذیرش قطعنامه توسط ایران) با حمایت کامل صدام تا نزدیکی‌های کرمانشاه پیش آمدند و به تصور باطل خودشان فکر می‌کردند در کمتر از یک هفته به تهران می‌رسند؛ اما سلحشوران ارتش، سپاه و بسیج در منطقه چهار زیر (منطقه عملیاتی مرصاد) واقع در ۳۵ کیلومتری غرب کرمانشاه آنها را تار و مار کردند و به سزای اعمال خیانت بارشان رساندند.

تهاجم دشمن پس از پذیرش قطعنامه نشان داد که اگر ما قدرت و توان لازم برای دفاع از کشورمان را نداشته باشیم، نمی‌توانیم صرفاً با امید به قطعنامه‌های بین‌المللی به صلح برسیم. در تاریخ ۲۶ مرداد ۱۳۶۹ (حدود دو سال پس از پذیرش قطعنامه) سرانجام با شکست مجدد صدام، نیروهای دو کشور به مرزهای بین‌المللی برگشتند. بازسازی شهرها و روستاهای مناطق جنگی آغاز شد و آزادگان سرافراز میهن اسلامی پس از تحمل سال‌ها درد، رنج و شکنجه به آغوش وطن بازگشتند و موجی از شادمانی و سرور سراسر کشور را فراگرفت.

تصویر ۵-۳- بازگشت آزادگان به میهن اسلامی

دستاوردهای داخلی و بین‌المللی دفاع مقدس

الف) دستاوردهای داخلی :

در کتاب آمادگی دفاعی پایه سوم راهنمایی دستاوردهای داخلی دفاع مقدس به بحث گذاشته شد که به‌طور خلاصه عبارت‌اند از :

۱- اعتماد به نفس و خودباوری

۲- تولد تفکر بسیجی

۳- پیشرفت در صنایع دفاعی کشور

۴- کسب تجارب نظامی

۵- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

۶- نقش‌آفرینی مساجد در دفاع از میهن و ...

در این بخش برای آشنایی شما دانش‌آموزان عزیز، دستاوردهای بین‌المللی دوران دفاع مقدس

تشریح می‌شود.

ب) دستاوردهای بین‌المللی هشت سال دفاع و پایداری

۱- تثبیت اقتدار جمهوری اسلامی ایران : این جنگ هرچند برای ما نابرابر و ناخواسته بود اما پس از هشت سال نه تنها دشمن نتوانست یک وجب از خاک کشور ما را اشغال کند، بلکه در اوج عجز و درماندگی عملاً به عظمت، پایداری و اقتدار جمهوری اسلامی ایران اعتراف کرد و صدام که در آغاز تهاجم به ایران قرار داد ۱۹۷۵ الجزایر را پاره کرده بود، در تابستان ۱۳۶۹ طی نامه‌ای رسمی به رئیس‌جمهور وقت ایران معاهده الجزایر را به رسمیت شناخت^۱.

۲- تضمین استقلال کشور : صدام با تجاوز و حشیانه‌اش استقلال و آزادی ما را نشانه گرفته بود اما با دفاع قهرمانانه ملت ایران در دوران هشت ساله جنگ تحمیلی استقلال کشور تضمین شد.

۳- تولد شیوه نوین دفاعی : در دوران دفاع مقدس، دنیا با شکل دیگری از دفاع مواجه شد. در این نوع دفاع، در برابر سلاح و تجهیزات مدرن، نیروی انسانی مؤمن و معتقد به خدای یگانه نقش اول را داشت.

۴- بیداری اسلامی و ایجاد الگوی مبارزه با قدرت‌های بزرگ : با الهام گرفتن از

۱- خبرگزاری کویت در همان زمان چنین گزارش داد :

«قبول مجدد معاهده الجزایر از سوی عراق، پیروزی بزرگی برای جمهوری اسلامی ایران تلقی می‌شود».

مقاومت و ایستادگی ملت ما و ترویج فرهنگ پایداری در برابر ظالمان و زورگویان، ملت‌های محروم جهان برای تحقق خواسته‌های مشروع خود به پا خاستند. و اگر امروز مشاهده می‌کنیم که ملت‌های مظلوم، مخصوصاً مسلمانان یکی پس از دیگری در برابر قدرت‌های ظالم به پا می‌خیزند و طالب حق حاکمیت مردم بر سرزمینشان می‌شوند، ناشی از بیداری‌ای است که ملت مقاوم ایران الگوی آن به‌شمار می‌رود.

۵- اثبات حقانیت و مظلومیت ایران در جهان : صدور قطعنامه ۵۹۸ و اعلامیه دبیر کل وقت سازمان ملل و پس از آن تجاوز صدام به کویت، مظلومیت و حقانیت جمهوری اسلامی ایران را برای همگان به اثبات رساند.

۶- اثبات کارآمدی دین اسلام : ایران اثبات کرد که با بهره‌گیری از تعالیم و آموزه‌های دین اسلام توانسته جوانان را برای دفاع همه‌جانبه بسیج کند و با عنصر عشق و ایمان به خدا و اولیای الهی جبهه‌ای مستحکم و نفوذناپذیر تشکیل دهد.

۷- شکست اهداف زمان‌بندی شده رژیم اشغالگر سرزمین فلسطین در خاورمیانه : رژیم اشغالگر قدس که برای منطقه خاورمیانه خواب و خیال‌های مختلف دیده بود، با ظهور انقلاب اسلامی و مقاومت رزمندگان اسلام در هشت سال دفاع مقدس، با خطر شکست مواجه شد و تمام اهداف شیطانی‌اش بی‌نتیجه ماند.

۸- اثبات عدم بی‌طرفی بسیاری از سازمان‌های مدعی حقوق بشر : در آغاز تجاوز صدام و بمباران بیمارستان‌ها، مدارس و مناطق مسکونی که به شهادت صدها نفر از مردم بی‌گناه کشورمان منجر شد، نهادها و سازمان‌های بین‌المللی مدعی حقوق بشر با سکوت معنادار خود، دشمن متجاوز را به نوعی تشویق کردند. این مجامع درباره عدم رعایت حقوق اسرای میهن ما و شکنجه‌های روحی و جسمی آنها توسط حکومت صدام نیز هیچ‌گونه عکس‌العمل مناسبی انجام ندادند.